

THE STATE OF USE OF FINGER NUMBERS IN METHODS USED IN BAGLAMA TRAINING

Celal ŞAHİN*¹
Ferit BULUT**

*Öğr. Gör., Harran Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü

**Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

Abstract

As in every instrument, the use of method in baglama is very important to improve the technique. In the methods, posture, sitting, holding, right hand position, holding the plectrum are often shown with photographs or figures, but showing finger numbers is also as important as other elements because technical mastery of the instrument is possible if the correct finger numbers are used. The lack of use of finger numbers in baglama training is an important defect in terms of technical mastery and performance. Not being able to use the correct finger numbers will reduce the technical mastery of the instrument and result in spending more effort. Moreover, it will cause the performer not to be able to produce the sounds clearly, have difficulty in playing the pieces needed to be played in haste, and negatively affect the performance of the player. Therefore, showing finger numbers in the baglama methods created for baglama training is very important. If finger numbers are not given in the methods or if different finger numbers are given by the trainer, technical and performance defects will arise in baglama training and these defects will create a great obstacle to progress in the instrument. For these reasons, in the study it has been aimed to examine the use of finger numbers in etudes and folk songs, which are included in the methods used in baglama training in Turkey. The research is of descriptive type and the relevant data were obtained by document analysis. The sample group of the research constitutes 9 long necked baglama methods, which were determined to be the most widely used among those written for baglama training for beginners. In line with the research findings, it has been concluded that finger numbers are used in the etudes and folk songs that are included in most of the long-necked baglama methods written for baglama teaching for beginners.

Keywords: Bağlama, Bağlama Education, Method, Finger Number

BAĞLAMA EĞİTİMİNDE KULLANILAN METOTLARDA PARMAK NUMARALARININ KULLANILMA DURUMU

Özet

Her çalgıda olduğu gibi bağlamada da metot kullanımı tekniği geliştirmek için çok önemlidir. Metotlarda duruş, oturuş, tutuş, sağ el konumu, tezene tutuşu çoğu zaman fotoğraflar ya da şekillerle gösterilir. Fakat parmak numarası gösterilmesi de diğer unsurlar kadar önemlidir. Çünkü çalgıya teknik hâkimiyet doğru parmak numaralarını kullanabilmeden geçer. Bağlama eğitiminde parmak numaralarının kullanım eksikliği teknik hâkimiyet ve icra açısından önemli bir kusurdur. Doğru parmak numaralarını kullanamamak çalgıya teknik hakimiyeti azaltacağı gibi fazla efor sarf etmeye, sesleri temiz basamamaya, aceliteye yönelik eserlerin çalımında da zorluk yaşanmasına neden olacağı gibi çalan kişinin icrasını olumsuz yönde etkiler. Dolayısıyla bağlama eğitimine yönelik oluşturulmuş bağlama metotlarında parmak numaralarının gösterilmesi bu çalgının eğitimi açısından çok önemlidir. Metotlarda parmak numaraları verilmediği takdirde ya da eğitici kaynaklı farklı parmak numaraları verilmesi durumunda bağlama eğitiminde teknik ve icrasal kusurlar ortaya çıkacağı gibi bu kusurlar çalgıda ilerleyebilmenin önünde büyük bir engel oluşturacaktır. Bu nedenler ile araştırmada Türkiye’de bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etüt ve türkülerde parmak numarası kullanılma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, betimsel türdedir ve ilgili veriler doküman incelemesi ile elde edilmiştir. Araştırmanın örneklem grubunda başlangıç bağlama öğretimine yönelik olarak yazılanlardan en yaygın olarak kullanıldığı tespit edilen 9 adet uzun sap bağlama metodu oluşturmaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda,

¹ Sorumlu Yazar E-posta: celalsahin@harran.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.1208496

başlangıç bağlama öğretimine yönelik olarak yazılanlardan uzun sap bağlama metotlarının büyük bir kısmında yer alan etütlerde ve türkülerde parmak numarası kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlama, Bağlama Eğitimi, Metot, Parmak Numarası

1.Giriş

Bağlamanın tarihçesine baktığımız zaman kopuza dayandığını görmekteyiz. Ataman bağlama geleneğinden bahsederken kopuz-bağlama ilişkisini şu şekilde ifade etmiştir; “Bu çalgının atasının (Kopuz) olduğu söylenir. Sonraları (Çoğur-Çögür) gibi adlarla çeşitleri meydana gelmiş, aşık sazı olarak tek başına çalma geleneğini sürdürmüştür. Çeşitli topluluklar arasında yapılan, din inanışlarına bağlı kaynaşmalarda, bu çalgı başta geliyordu, Bu suretle kısmen cinsinin havası içinde kalmış, sonraları Türk halk müziğinin çeşitli ağzlarına eş ve ortak çalgı olarak girmiş, gittikçe gelişerek, takımlar halinde, toplu icra geleneğini sürdürmüştür.” (Ataman, 2000: 416)

Kopuz ilk zamanlar perdesiz ve yayla çalınan bir çalgıyken zamanla sap kısmına perdeler bağlanmış ve yay yerine elle çalım tekniği kullanılmıştır. “Bağlama cinsi çalgılar, soyca kısa saplıyken, gittikçe, uzun saplı armudi, ya da üç kenarlı gövdeli çeşitlerinin meydana geldiği bazı arkeolojik kazılardan çıkan sonuçlara göre anlaşılmaktadır. Önceleri kıl telli ve ses perdeleri yokken, Anadolu’ya geçince, şöyle böyle on dördüncü yüzyılda madeni tel takılmak ve bağırsak kirişinden perde bağlanmak suretiyle, oldukça gelişkin bir şekil almıştır. Bugün gerek şekil, gerek yapı, biçim, perde bağı ve tel donanımlarında belirli değişiklikler vardır.” (Ataman, 2000: 417)

Zaman içerisinde bağlama kopuzdan bugün ki halini alarak çeşitli değişimler geçirmiş bu süreç içerisinde fiziksel yapısındaki değişimler nedeniyle de çeşitli çalım teknikleri ortaya çıkmıştır. Bağlama eğitimi uzun yıllar usta-çırak ilişkisiyle ya da meşk sistemiyle yapılmıştır. “Meşk yöntemi, öğreticiyi izleyen öğrencinin hocasından duyduğunu ve gördüğünü çalgısı veya sesi ile tekrar etmeye çalışması yöntemiyle yapılan bir öğrenme şekli idi. Bununla birlikte usta-çırak ilişkisi içerisinde yine öğrencinin ustasını izleyerek öğrenmesi biçiminde yaygındır.” (Altuğ, 1997: 19)

Cumhuriyetin ilanından sonra açılan Türk müziği konservatuvarları, müzik eğitimi anabilim dalları, güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümleri vb. kurumların yanı sıra bilim sanat merkezleri, halk eğitim merkezleri, gençlik merkezleri ve çeşitli özel kurslarda bağlama eğitimi usta-çırak ilişkisinden çıkarılıp daha sistemli çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. “Ancak ne yazık ki, bu çalgının eğitiminde okuldan okula, hatta öğretmenden öğretmene, farklı öğretim yolları izlenmektedir. Çalgıya ait birtakım eksiklikler, onun bilimsel ve teknik imkânlarının öğrenilememesine, öğrenenlerin ise ayrı ayrı tekniklere sahip olması gibi bir çıkmazı yol açmıştır.” (Özbek, 2000: 459)

Bağlama Anadolu’da en yaygın enstrümanlardan bir tanesi olmakla birlikte kültürümüzün önemli bir öğesidir. Anadolu’da aşıklık geleneğinde sıkça kullanılan bağlama aynı zamanda oturak alemlerinde ve düğünlerde hiç şüphesiz vazgeçilmez bir çalgı olmuştur. Birçok halk ozanımız bağlamayla eserler verdiği gibi Anadolu’da tek başına kullanıldığı gibi toplu icralarda da kullanılan bir çalgı haline gelmiştir. Ulu önderimiz bağlamanın önemini şu şekilde açıklamıştır; “Bu sazın bağında bir milletin kültürü dile geliyor.” (Ataman, 1991: 2)

Bağlamanın Anadolu’da bu kadar yaygın bir çalgı olmasının nedeni günümüzdeki aşıklık geleneğinde sıkça kullanılması olarak gösterilebilir. “Halk sanatçılarının kopuza (bağlamaya) karşı duyduğu derin saygı, sevgi ve itibarla birlikte, törelere bağlı kalma anlayışı bu geleneğin günümüze kadar yaşamasını sağlamıştır.” (Parlak, 2000: 107)

Diğer yandan bağlama öğretimi ve eğitiminin, mesleki müzik eğitimi veren kurumlara girişi 1973 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde olmuştur. Hemen takibinde 1976 yılında İstanbul’da açılan Türk Müziği Devlet Konservatuvarı’nda yapılan çalışmalarla bağlama öğretimi konusunda önemli çalışmalar kaydedilmiştir. (Yener, 1993: 1)

Günümüzde bağlama eğitiminde akademik kurumlarda tekniği geliştirici, sistemli ve metotlu çalışmalar yapılsa da usta-çırak eğitimiyle yapılan eğitimin hala varlığı söz konusudur. Ekici bu durumu şöyle açıklamıştır; “Gerek Türkiye’deki üniversitelerde mesleki müzik eğitimi veren Türk müziği konservatuvarlarının ve Türk müziği bölümlerinin geç açılmış olması, gerekse bu müziğin eğitim, öğretiminin geliştirilmesi ve sistemleştirilmesi için yapılan çalışmaların yeterli olmayışı, Türk Müziği ile ilgili birçok problemin çözülemeden günümüze kadar taşınmasına ve usta-çırak ilişkisinden yeterinden kurtarılmamasına neden olmuştur. Yeni yetişen nesilde

konunun eğitimine yönelik bilimsel araştırmalar yapmak yerine, çoğunlukla piyasaya yönelik çalışmaları sonucu icracılık gelişme gösterirken, eğitim yönündeki aksaklıkların günümüze kadar taşınmasına ve devam etmesine neden olmuştur.” (Ekici.2006: 25)

Bağlama eğitiminde teknik anlamda hakimiyete sahip olabilmek ve icrada azami kusursuzluğa ulaşabilmek için: doğru oturuş, doğru duruş ve tutuş, bağlamanın kucakta duruşu, sağ el bileğinin gövde üzerine doğru yerleştirilmesi, tezene tutuşu, tezenenin tellere olan açısı, sol elin sap tutuş şekli ve tuşe üzerinde duruşu, tezene ve sol el parmak numaralarının bir bütün içerisinde koordineli kullanımı, parmakların tuşe üzerindeki konumu, 1, 2, 3, 4 rakamları ile gösterilen parmakların ve +, 5 veya B ile gösterilen başparmağın çalınan eserler içerisinde doğru sıralanması parmak numaralarının kullanımı gerek teknik anlamda bir gereklilik olduğu gibi icrasal anlamda da büyük kolaylık sağlayan temel unsurlardır.

Bağlama eğitiminde parmak numaralarının doğru kullanımı diğer çalgılarda da olduğu gibi teknik gelişim ve yorumculuk açısından çok önemlidir. “İyi bir yorum tekniği kazanmak için belirlenen uygun parmak numaralarını kullanmak şarttır. Yeni bir parçaya çalışan öğrenci eğer belirtilmemişse parçaya en uygun parmak numaralarını deneyerek kesin karara varmalıdır. Aksi taktirde gelişigüzel bir numaralamaya gidilmesi, tam bir başarısızlığa neden olur” (Ercan, 2008: 46).

Bağlamada parmak numaraları bağlama icracısının teknik ve niteliğini aynı zamanda yorumculuk kabiliyetini oluşturan temel unsurlardan biridir. Diğer çalgılarda da olduğu gibi bağlamada da doğru parmak numarası seçimi bu açıdan büyük öneme sahiptir. Parmak numarasının doğru seçimi icra esnasında teknik sorunların aşılmasına olanak sağladığı gibi çalgıya teknik açıdan hâkimiyet konusunda kolaylık sağlar, acelite içeren eserlerde doğru parmak numarası seçimi ve kullanılması büyük kolaylık sağlar. Birçok çalgıda olduğu gibi 1. Parmak olarak kabul ettiğimiz işaret parmağı bağlamada da tuşe üzerinde en etkin parmağdır. Yatay ezgilerin seslendirilmesinde büyük önemi vardır. 2. Parmak ise genelde küçük 2'li aralığı olan mi - fa ve si - do aralıklarında ve çarpmalarda sık kullanılır. 1.parmaktan sonra en sık yüzük parmağımız olan 3. Parmağımızı kullanırız. Bağlama eğitiminde özellikle 3.ve 4. parmaklar işlevsel anlamda ilk zamanlar kullanımı çok zordur ama bu parmakları etkin olarak kullanmaya başladığımız zaman teknik zorlukları aşabileceğimiz gibi aynı zamanda icrasal anlamda da çok büyük kolaylık sağlamış oluruz. + ile gösterilen başparmak ise hem sapı kavrama ve tutuşta hem de üst teldeki notaların çalımında çok önemli bir rol oynar ve pozisyonda çalma imkânı sağlamasından dolayı etkin kullanılması tekniğin ve icranın gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

Genel olarak bağlama eğitiminde doğru parmak numarası seçimi ve parmak numaralarıyla ilgili bilgi sahibi olunması bu çalgıda ilerleyebilmenin en önemli kuralıdır.

1.1.Problem Durumu

Her çalgıda olduğu gibi bağlamada da metot kullanımı tekniği geliştirmek için çok önemlidir. Metotlarda duruş, oturuş, tutuş, sağ el konumu, tezene tutuşu çoğu zaman fotoğraflar ya da şekillerle gösterilir. Fakat parmak numarası gösterilmesi de diğer unsurlar kadar önemlidir. Çünkü çalgıya teknik hâkimiyet doğru parmak numaralarını kullanabilmeden geçer. Bağlama eğitiminde parmak numaralarının kullanım eksikliği teknik hâkimiyet ve icra açısından önemli bir kusurdur. Doğru parmak numaralarını kullanamamak çalgıya teknik hakimiyeti azaltacağı gibi fazla efor sarf etmeye, sesleri temiz basamamaya, aceliteye yönelik eserlerin çalımında da zorluk yaşanmasına neden olacağı gibi çalan kişinin icrasını olumsuz yönde etkiler. Dolayısıyla bağlama eğitimine yönelik oluşturulmuş bağlama metotlarında parmak numaralarının gösterilmesi bu çalgının eğitimi açısından çok önemlidir. Metotlarda parmak numaraları verilmediği takdirde ya da eğitici kaynaklı farklı parmak numaraları verilmesi durumunda bağlama eğitiminde teknik ve icrasal kusurlar ortaya çıkacağı gibi bu kusurlar çalgıda ilerleyebilmenin önünde büyük bir engel oluşturacaktır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmada Türkiye'de bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etüt ve türkülerde parmak numarası kullanılma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Problem durumunda da değinildiği gibi parmak numaralarının eser içerisinde doğru kullanımı çalgıya teknik hakimiyet, yorumculuk, icra kolaylığı gibi birçok açıdan önemlidir. Bu problem durumundan hareketle araştırmanın problem cümlesi:

“Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda parmak numaralarının kullanılma durumu nedir?” olarak belirlenmiştir. Problem cümlesinin çözümüne yardımcı olacak alt problemler ise:

1. Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan **etütlerde** parmak numarası kullanılma durumu nedir?
2. Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan **türkülerde** parmak numarası kullanılma durumu nedir?

3. Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan **etütlerde alternatif** (ikincil) **parmak numarası** bulunma durumu nedir?
4. Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan **türkülerde alternatif** (ikincil) **parmak numarası** bulunma durumu nedir?
5. Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda **etütlerde** başparmak numarasının gösterilme durumu nedir?
6. Bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda **türkülerde** başparmak numarasının gösterilme durumu nedir?

2.Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, verilerin doküman incelemesi ile elde edildiği *betimsel* türde bir araştırmadır. Doküman incelemesi veya analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008:187).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye' de yayınlanmış 23 adet uzun sap bağlama metodu, örneklemini ise bu metotların içinden başlangıç bağlama öğretimine yönelik olarak yazılanlardan en yaygın olarak kullanıldığı tespit edilen 9 adet uzun sap bağlama metodu oluşturmaktadır.

Tablo 2.2.1. Türkiye'de Yayınevleri Tarafından Basılmış Uzun Sap Bağlama Metotları

Sıra	Yazar	Metot Adı
1	Yusuf Kemal Zülal	Temel Bağlama Eğitimi
2	M. Aydın Atalay-Yaşar Kemal Alim	Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu 1
3	Ahmet Saçan	Karadüzen'de Bağlama Eğitimi
4	Hakan Akmaz	Modern Uzun Saplı Bağlama Metodu
5	Zeynel Sönmez	Bozuk Düzeni (Uzun Kol) Metodu 1
6	Turabi Değerli	Bağlama Metodu 1
7	Turabi Değerli	Bağlama Metodu 2
8	Nevzat Altuğ	Teknik Bağlama Eğitimi Yöresel Çalış Biçimleri
9	Mehmet Saçan	Bağlama Öğrenim Ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)
10	Savaş Ekici	Bağlama Eğitim Yöntem Ve Teknikleri
11	Nevzat Altuğ	Teknik Bağlama Eğitimi Usuller
12	Hüseyin Yükrük	Bağlamada Yöresel Tezene Tavırları
13	Nevzat Altuğ	Teknik Bağlama Eğitimi
14	Temel Hakkı Karahasan	Uzun Sap Bağlama Metodu Pratik
15	Gül Yayınları	En Güzel Bağlama Öğrenim Metodu
16	Haydar İldan/Kenan Durul	Bağlama Metodu
17	Gazi Erdener Kaya	Bağlama Metodu
18	Sabri Yener	Bağlama Öğrenim Metodu
19	Ali Kazım Akdağ	Bağlama Metodu 1
20	Mehmet Saçan	Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)
21	M. Aydın Atalay	Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu
22	T. Hakkı Karahasan	Yeni Bağlama Metodu Pratik Kara Düzen
23	Mehmet Kınık	Bağlama İçin 100 Etüt

Tablo 2.2.1.'de araştırmanın evrenini oluşturan Türkiye'deki yayınevleri tarafından basılmış uzun sap bağlama metotları yer almaktadır.

Tablo 2.2.2. Türkiye'de Yayınevleri Tarafından Basılıp Temel Bağlama Eğitiminde Sıklıkla Kullanılan ve Örneklem Grubuna Alınan Uzun Sap Bağlama Metotları

Sıra	Yazar	Metot Adı	Yayınevi	Yayın Tarihi
1	Sabri Yener	Bağlama Öğrenim Metodu	Karadeniz Gazetecilik ve Matbaası	1991
2	Nevzat Altuğ	Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi	Anadolu Matbaası	1999
3	Ahmet Saçan	Karadüzen'de Bağlama Eğitimi	Can Ofset	2001
4	M. Aydın Atalay-Y. Kemal Alim	Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu	Aktüel	2004
5	Gazi Erdener Kaya	Bağlama Metodu	Ege Üniversitesi Basımevi	2011

6	Mehmet Kınık	Bağlama İçin 100 Etüt	Yayınevi	2011
7	Savaş Ekici	Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	Yurtrenkleri	Tarihsiz
8	Hakan Akmaz	Modern Bağlama Metodu	İnkansa Ofset	2001
9	Mehmet Saçan	Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)	Ofis-Ser Matbaacılık	1999

Tablo 2.2.2.'de araştırmanın evreninde yer alan metotların içinden başlangıç bağlama öğretimine yönelik olarak yazılanlardan en yaygın olarak kullanıldığı tespit edilen araştırmanın örneklemini oluşturan 9 adet uzun sap bağlama metodu yer almaktadır.

2.3. Verileri Toplama Teknikleri

Araştırmada konunun kuramsal temellerinin oluşturulması aşamasında literatür taraması yapılmış ve araştırma kapsamına alınan metotların doküman analizi yapılarak bu metotlarda yer alan;

- Etütlerde parmak numarası kullanılma durumu,
- Türkülerde parmak numarası kullanılma durumu,
- Etütlerde alternatif (ikincil) parmak numarası bulunma durumu,
- Türkülerde alternatif (ikincil) parmak numarası bulunma durumu,
- Etütlerde başparmak numarasının kullanılma durumu,
- Türkülerde başparmak numarasının kullanılma durumu,

Bu incelemeler doğrultusunda ulaşılan mevcut durum temel bağlama eğitiminde parmak numaralarının kullanımı açısından çözümlenerek değerlendirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan alt amaçlara yönelik olarak elde edilen veriler; betimsel istatistik tekniklerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak tablolaştırılmıştır. Her tabloda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan birinci alt amaca yönelik olarak elde edilen veriler; betimsel istatistik tekniklerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak tablolaştırılmıştır. Tablodaki veriler doğrultusunda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

Tablo 3.1.1. Bağlama Eğitiminde Kullanılan Metotlarda Yer Alan Etütlerde Parmak Numarası Kullanma Durumu

	Par. Num. Olan		Par. Num. Olmayan		Toplam	
	Etütler		Etütler		Etüt Sayısı	
	f		f		f	
1. Sabri Yener –Bağlama Öğrenim Metodu	-		80		80	
2. Nevzat Altuğ-Uygulamalı Temek Bağlama Eğitimi	-		-		-	
3. Ahmet Saçan-Karadüzen'de Bağlama Eğitimi	17		-		17	
4. M. Aydın Atalay-Yaşar Kemal Alim-Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu	342		-		342	
5. Gazi Erdener Kaya-Bağlama Metodu	173		-		173	
6. Mehmet Kınık-Bağlama İçin 100 Etüt	95		5		100	
7. Savaş Ekici-Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	263		-		263	
8. Hakan Akmaz-Modern Bağlama Metodu	57		-		57	
9. Mehmet Saçan-Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)	21		-		21	
	Toplam (f)	Toplam (%)	Toplam (f)	Toplam (%)	Toplam (f)	Toplam (%)
	968	91,93	85	8,2	1053	100

Tablo 3.1.1.'deki veriler doğrultusunda; Ahmet Saçan – *Karadüzen'de Bağlama Eğitimi*, M. Aydın Atalay / Y. Kemal Alim – *Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu*, Savaş Ekici – *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri*, Hakan Akmaz – *Modern Bağlama Metodu* ve Mehmet Saçan – *Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu*'nda yer alan etütlerin tamamında *parmak numarası kullanıldığı*, Sabri Yener – *Bağlama Öğrenim Metodu*'nda yer alan etütlerde ise *parmak numarasının kullanılmadığı*; Ayrıca, Mehmet Kınık – *Bağlama İçin 100 Etüt* metodunda yer alan 100 etüdün 95'inde *parmak numarasının kullanıldığı* 5'inde *parmak numarası kullanılmadığı*, Gazi Erdener Kaya – *Bağlama Metodunda 173 etütte parmak numaraları yerine pozisyon kalıpları oluşturulduğu* ve elin tuşe üzerinde aldığı konuma göre parmakların perdeye basış şekli bu ifadeyle gösterildiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin %91,93'ünde *parmak numarası kullanıldığı*, %8,2'inde *parmak numarası kullanılmadığı* Tablo 3.1.1.'de görülmektedir.

Bu bulgular ışığında; uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin büyük bir kısmında parmak numarası kullanılmasının, temel bağlama eğitiminde öğrencinin perdeleri ve tuşeyi tanımasının yanı sıra icrasal açıdan, acelitenin geliştirilmesi ve pozisyonun kavranması yönünden faydalı olabileceği yorumu yapılabilir.

3.2.İkinci Alt Amaca Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan birinci alt amaca yönelik olarak elde edilen veriler; betimsel istatistik tekniklerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak tablolştırılmıştır. Tablodaki veriler doğrultusunda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

Tablo 3.2.2. Bağlama Eğitiminde Kullanılan Metotlarda Yer Alan Türkülerde Parmak Numarası Kullanılma Durumu

	Par. Num.		Par. Num. Olmayan Türküler		Toplam	
	Olan Türküler				Türkü Sayısı	
	f		f		f	
1. Sabri Yener –Bağlama Öğrenim Metodu	3		54		57	
2. Nevzat Altuğ-Uygulamalı Temek Bağlama Eğitimi	72		11		83	
3. Ahmet Saçan-Karadüzen'de Bağlama Eğitimi	66		-		66	
4. M. Aydın Atalay-Yaşar Kemal Alim-Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu	40		-		40	
5. Gazi Erdener Kaya-Bağlama Metodu	65		-		65	
6. Mehmet Kınık-Bağlama İçin 100 Etüt	-		-		-	
7. Savaş Ekici-Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	82		10		92	
8. Hakan Akmaz-Modern Bağlama Metodu	98		-		98	
9. Mehmet Saçan-Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)	116		-		116	
	Toplam (f)	Toplam (%)	Toplam (f)	Toplam (%)	Toplam (f)	Toplam (%)
	542	87,84	75	12,15	617	100

Tablo 3.2.2.'deki veriler doğrultusunda; Ahmet Saçan – *Karadüzen'de Bağlama Eğitimi*, M. Aydın Atalay / Y. Kemal Alim – *Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu*, Hakan Akmaz – *Modern Bağlama Metodu*, Mehmet Saçan – *Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu*'nda yer alan türkülerin tamamında *parmak numarası kullanıldığı*, Gazi Erdener Kaya – *Bağlama Metodunda yer alan 65 türkünün tamamında parmak numaraları yerine pozisyon kalıpları oluşturulduğu* ve elin tuşe üzerinde aldığı konuma göre parmakların perdeye basış şekli bu ifadeyle gösterildiği, Savaş Ekici – *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri* metodunda 92 türkünün 82' sine parmak numarası kullanıldığı 10 türküde parmak numarası kullanılmadığı, Sabri Yener – *Bağlama Öğrenim Metodu*'nda yer alan türkülerde ise 57 eserden 3'ünde parmak numarası kullanıldığı, 54 eserde ise *parmak numarasının kullanılmadığı*; Ayrıca, Mehmet Kınık – *Bağlama İçin 100 Etüt* metodunda türkülerde yer verilmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan türkülerin %87,84'ünde *parmak numarası kullanıldığı*, %12,15'inde *parmak numarası kullanılmadığı* Tablo 3.2'de görülmektedir.

Bu bulgular ışığında; uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan türkülerin büyük bir kısmında parmak numarası kullanılmasının, temel bağlama eğitiminde öğrencinin perdeleri ve tuşeyi tanımasının yanı sıra icrasal açıdan, acelitenin geliştirilmesi ve pozisyonun kavranması yönünden faydalı olabileceği gibi müzikalitenin gelişeceği yorumu yapılabilir.

3.3. Üçüncü Alt Amaca Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan üçüncü alt amaca yönelik olarak elde edilen veriler yer almaktadır. Veriler doğrultusunda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

3.3.1. Bağlama Eğitiminde Kullanılan Metotlarda Yer Alan Etütlerde Alternatif (İkincil) Parmak Numarası Kullanılma Durumu

Sabri YENER'e ait "Bağlama Öğrenim Metodu", Nevzat ALTUĞ'a ait "Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi", Ahmet SAÇAN'a ait "Karadüzen'de Bağlama Eğitimi", M. Aydın ATALAY- Y. Kemal ALİM'e ait "Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu", Gazi Erdener KAYA'ya ait "Bağlama Metodu", Mehmet KINIK'a ait "Bağlama İçin 100 Etüt", Savaş EKİCİ'ye ait "Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri", Hakan AKMAZ'a ait "Modern Bağlama Metodu" ve Mehmet SAÇAN'a ait "Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)" metotlarında yapılan çalışmada bu metotların hiçbirinde etütlerde alternatif (ikincil) parmak numarası kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Bu bulgular ışığında alternatif(ikincil) parmak numarası kullanılmaması küçük - büyük el yapısı, parmak uzunluğu – kısalığı gibi fiziksel farklılıkları olan öğrencilerin çalgıda teknik açıdan ilerleyebilmesi için önemli bir eksiklik olduğu; ayrıca alternatif (ikincil) parmak numarasının kullanılmaması çalım tekniği açısından öğrencinin farklı parmak numaralarını benimsemesinin önünde bir engel olabileceği yorumu yapılabilir.

3.4. Dördüncü Alt Amaca Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan dördüncü alt amaca yönelik olarak elde edilen veriler yer almaktadır. Veriler doğrultusunda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

3.4.1. Bağlama Eğitiminde Kullanılan Metotlarda Yer Alan Türkülerde Alternatif (ikincil) Parmak Numarası Kullanılma Durumu

Sabri YENER'e ait "Bağlama Öğrenim Metodu", Nevzat ALTUĞ'a ait "Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi", Ahmet SAÇAN'a ait "Karadüzen'de Bağlama Eğitimi", M. Aydın ATALAY- Y. Kemal ALİM'e ait "Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu", Gazi Erdener KAYA'ya ait "Bağlama Metodu", Mehmet KINIK'a ait "Bağlama İçin 100 Etüt", Savaş EKİCİ'ye ait "Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri", Hakan AKMAZ'a ait "Modern Bağlama Metodu" ve Mehmet SAÇAN'a ait "Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)" metotlarında yapılan çalışmada bu metotların hiçbirinde türkülerde alternatif (ikincil) parmak numarası kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Bu bulgular ışığında alternatif(ikincil) parmak numarası kullanılmaması küçük-büyük el yapısı, parmak uzunluğu – kısalığı gibi fiziksel farklılıkları olan öğrencilerin çalgıda müziksel açıdan ilerleyebilmesi için önemli bir eksiklik olduğu; ayrıca alternatif (ikincil) parmak numarasının kullanılmaması çalım tekniği açısından öğrencinin farklı parmak numaralarını benimsemesinin önünde bir engel olabileceği yorumu yapılabilir.

3.5.Beşinci Alt Amaca Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan beşinci alt amaca yönelik olarak elde edilen veriler; betimsel istatistik tekniklerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak tablolandırılmıştır. Tablodaki veriler doğrultusunda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

Tablo 3.5.1. Bağlama Eğitiminde Kullanılan Metotlarda Yer Alan Etütlerde Başparmak Numarası Kullanılma Durumu

	Par. Num. Olan	Par. Num. Olmayan	Toplam
	Etütler	Etütler	Etüt Sayısı
	f	f	f
1. Sabri Yener –Bağlama Öğrenim Metodu	3	54	57
2. Nevzat Altuğ-Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi	-	83	83
3. Ahmet Saçan-Karadüzen'de Bağlama Eğitimi	5	12	17
4. M. Aydın Atalay-Yaşar Kemal Alim-Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu	-	-	342
5. Gazi Erdener Kaya-Bağlama Metodu	30	143	173
6. Mehmet Kınık-Bağlama İçin 100 Etüt	7	93	100
7. Savaş Ekici-Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	12	251	263
8. Hakan Akmaz-Modern Bağlama Metodu	7	50	57

9. Mehmet Saçan-Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı) 2 19 21

Toplam (f)	Toplam (%)	Toplam (f)	Toplam (%)	Toplam (f)	Toplam (%)
66	8,56	705	91,44	771	100

Tablo 3.5.1'deki veriler doğrultusunda; Ahmet Saçan – *Karadüzen'de Bağlama Eğitimi* metodunda yer alan 17 etütten 5'inin tamamında başparmak numarası kullanıldığı, M. Aydın Atalay / Y. Kemal Alim – *Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu'nda* yer alan 342 etüdün tamamında parmak numarası kullanılmadığı, Hakan Akmaz-*Modern Bağlama Metodunda* yer alan 57 etütten 7'sinde başparmak numarası kullanıldığı 50 etüdün tamamında parmak numarası kullanılmadığı, Mehmet Saçan-*Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu'nda* yer alan 21 etütten 2'inde başparmak numarası kullanıldığı 19 etütte başparmak numarasının kullanılmadığı, Savaş Ekici-Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri metodunda yer alan 263 tamamında parmak numarası kullanıldığı 82 türküde parmak numarası kullanılmadığı, Mehmet Kınık-Bağlama İçin 100 Etüt metodunda yer alan 100 etütten 7'inde başparmak numarası kullanıldığı, Sabri Yener-Bağlama Öğrenim Metodu'nda yer alan 57 etütten 3'ünde başparmak numarası kullanıldığı 54 etütte başparmak numarası kullanılmadığı, Gazi Erdener Kaya-Bağlama Metodunda yer alan 173 etütten 30 etütte başparmak numarası kullanıldığı 143 etütte kullanılmadığı, Nevzat Altuğ-Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi metodunda yer alan 83 etüdün tamamında başparmak numarası kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin %8,56'sında parmak numarası kullanıldığı, %91,44'ünde başparmak numarası kullanılmadığı Tablo 3.5.1.'de görülmektedir.

Bu bulgular ışığında; uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin çok az bir kısmında başparmak numarası kullanıldığından, temel bağlama eğitiminde bu parmağın etütlerde sık kullanılmadığının bir göstergesi olduğu yorumu yapılabilir.

3.6. Altıncı Alt Amaca Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amacı çerçevesinde cevap aranan altıncı alt amaca yönelik olarak elde edilen veriler; betimsel istatistik tekniklerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak tablolaştırılmıştır. Tablodaki veriler doğrultusunda gerekli açıklamalar yapılarak ilgili yorumlar eklenmiştir.

Tablo 3.6.1. Bağlama Eğitiminde Kullanılan Metotlarda Yer Alan Türkülerde Başparmak Numarası Kullanılma Durumu

	Par. Num. Olan Türküler	Par. Num. Olmayan Türküler	Toplam Türkü Sayısı
	f	f	f
1. Sabri Yener –Bağlama Öğrenim Metodu	2	55	57
2. Nevzat Altuğ-Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi	32	51	83
3. Ahmet Saçan-Karadüzen'de Bağlama Eğitimi	41	104	145
4. M. Aydın Atalay-Yaşar Kemal Alim-Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu	-	-	-
5. Gazi Erdener Kaya-Bağlama Metodu	14	51	65
6. Mehmet Kınık-Bağlama İçin 100 Etüt	-	-	-
7. Savaş Ekici-Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	34	58	92
8. Hakan Akmaz-Modern Bağlama Metodu	51	47	98
9. Mehmet Saçan-Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Uzun Saplı)	63	52	115
	Toplam (f)	Toplam (f)	Toplam (f)
	237	418	655
	Toplam (%)	Toplam (%)	Toplam (%)
	36,18	63,81	100

Tablo 3.6.1'deki veriler doğrultusunda; Ahmet Saçan-*Karadüzen'de Bağlama Eğitimi* metodunda yer alan 145 türkünün 41'inde başparmak numarası kullanıldığı 104'ünde baş parmak numarası kullanılmadığı, M. Aydın Atalay / Y. Kemal Alim-*Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu'nda* yer alan 40 türkünün tamamında parmak numarası kullanılmadığı, Hakan Akmaz-*Modern Bağlama Metodunda* yer alan 98 türkünün 51'inde başparmak numarası kullanıldığı 47 türküde başparmak numarası kullanılmadığı, Mehmet Saçan-*Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu'nda* yer alan 115 türkünden 63'ünde başparmak numarası kullanıldığı 52 türküde başparmak numarasının kullanılmadığı, Savaş Ekici-Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri metodunda yer alan 92 türkünden 34'ünde başparmak numarası kullanıldığı 58'inde baş parmak numarası kullanılmadığı, Mehmet Kınık-Bağlama İçin 100 Etüt metodunda türkülere yer verilmediği, Sabri Yener – Bağlama Öğrenim Metodu'nda yer alan 57 türkünden 2'sinde baş parmak numarası kullanıldığı 55'inde başparmak numarası kullanılmadığı, Gazi Erdener Kaya – Bağlama Metodunda yer alan 65 türkünden 14'ünde baş parmak numarası kullanıldığı 51'inde kullanılmadığı, Nevzat Altuğ-Uygulamalı Temel Bağlama Eğitimi metodunda yer alan 83 türkünün 32'sinde baş parmak numarası kullanıldığı 51'inde baş parmak numarası kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte,

uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin %36,18'inde parmak numarası kullanıldığı, %63,81'inde başparmak numarası kullanılmadığı Tablo 3.6.1'de görülmektedir.

Bu bulgular ışığında; uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan türkülerin az bir kısmında başparmak numarası kullanıldığından, temel bağlama eğitiminde bu parmağın türkülerde sık kullanılmadığının bir göstergesi olduğu yorumu yapılabilir.

4. Sonuçlar ve Öneriler

4.1.Sonuçlar

Araştırmanın bulgularından hareketle;

1. Uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin %91,93'ünde parmak numarası kullanıldığı, %8,2'inde parmak numarası kullanılmadığı,
2. Uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan türkülerin %87,84'ünde parmak numarası kullanıldığı, %12,15'inde parmak numarası kullanılmadığı,
3. Etütlerde alternatif (ikincil) parmak numarası kullanılmadığı,
4. Türkülerde alternatif (ikincil) parmak numarası kullanılmadığı,
5. Uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin %8,56'sında başparmak numarası kullanıldığı, %91,44'ünde başparmak numarası kullanılmadığı,
6. Uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin %36,18'inde başparmak numarası kullanıldığı, %63,81'inde başparmak numarası kullanılmadığı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.2.Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle;

1. Başlangıç düzeyi bağlama eğitimi göz önünde bulundurulduğunda, uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerin ve türkülerin tamamında parmak numarası kullanılması;
2. Uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerde ve türkülerde alternatif (ikincil) parmak numarası kullanılması önerilmektedir.
3. Uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan metotlarda yer alan etütlerde ve türkülerde baş parmak numarası kullanımında standart bir ifadenin belirlenmesi önerilmektedir.

5. Kaynakça

- Altuğ, N. (1997). *Müzik eğitiminde metot ve yöntem*. I. Türk Müziği Sempozyumu, Balıkesir: Taner Ofset.
- Ataman, S.Y. (1991). *Atatürk ve Türk musikisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ataman, S.Y. (2000). Türk halk çalgılarına ait bilgiler ve bağlama geleneği. (Ed. S. Turhan), *Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.
- Ekici, S. (2006). *Bağlama eğitimi yöntem ve teknikleri*. Ankara: Denizyıldızı Matbaacılık.
- Ercan, N. (2008). *Piyano eğitiminde ilke ve yöntemler* (1. Basım). Ankara: Sözkese Matbaası.
- Özbek, M. A. (2000). Türkiye'de çalgı eğitiminde metot ihtiyacı ve bağlama metodu. (Ed. S. Turhan). *Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.
- Parlak, E. (2000). *Türkiye'de el ile (şelpe) bağlama çalma geleneği ve çalış teknikleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yener, S. (1993). *Bağlama öğretim metodu 1* (3. Baskı). Trabzon: Trabzon Ofset Matbaacılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.